

MENSEN ZONDER PAPIEREN

Het Vlaams Ouderen Overleg Komitee vzw – Vlaamse Ouderenraad, acht het ogenblik opportuun, passend en nodig om haar standpunt bekend te maken omtrent het migratiebeleid, dat in ons land gevoerd wordt, meer in het bijzonder omtrent het beleid ten aanzien van mensen zonder geldige verblijfspapieren.

Volgens de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens heeft ieder persoon onder meer het recht om zich te vestigen waar hij/zij dat wenst, en daarvan afgeleid het recht op woning, voedsel, opvoeding en gezondheid. Zie onder meer artikel 13 en 14 van voornoemde verklaring¹. Ons land heeft die Verklaring onderschreven.

De laatste decennia zien wij dat meer en meer mensen, momenteel vele miljoenen in de hele wereld, van dit recht gebruik maken en er een beroep op doen. De oorzaken van dit fenomeen verwijzen naar de zwakke kanten van onze geglobaliseerde samenleving: armoede, ongelijkheid in de wereld, economische uitbuiting, politiek onrecht. Als gevolg daarvan gaan talloze mensen, ergens anders dan in hun geboorteland, op zoek naar geluk. Menselijkerwijze doen ze daar niets verkeerd mee, maar ze botsen wél tegen een muur van onbegrip en vaak ook ongastvrijheid. Het zijn niet de (politieke, economische, etnische, milieu-) vluchtelingen die een fout begaan tegen onze staat: zij zoeken als gewone mensen geluk, perspectief, gezondheid, veiligheid, rust. Het is ónze ontoegankelijke staat die geen antwoord heeft op hun noden, die de oorzaak is van (vele van hun) problemen.

Ook in ons land botsen deze mensen op een restrictief en helaas vaak ook op een repressief optreden. De huidige minister van Binnenlandse Zaken verdedigt zijn beleid met uitsluitend juridische argumenten, door terecht te wijzen op zijn verantwoordelijkheid om de wet te (doen) respecteren. Dat is zijn plicht en voor elke regering, zeker die van een klein land, is het allicht een zeer moeilijk uit te oefenen verantwoordelijkheid.

Toch willen wij pleiten voor een etisch–humane, naast de juridische, benadering: als de uitvoerende macht zich al moet beperken tot het (doen) respecteren van de wet, moet de wetgever zich dan niet de vraag stellen of onze huidige wetgeving wel een adequaat antwoord geeft op de vraag hoe onze samenleving zich verhoudt tot haar meest kwetsbare groepen? Naast ouderen,

¹ Artikel 13

1. Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen van elke Staat.
2. Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren.

Artikel 14

1. Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.
2. Op dit recht kan geen beroep worden gedaan ingeval van strafvervolgingen wegens misdrijven van niet-politieke aard of handelingen in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.

hulpbehoevenden en andere kwetsbare groepen horen daar zeker ook de migranten bij.

Moeten wij écht ons beleid beperken tot een zo restrictief mogelijk optreden ten aanzien van migranten? Zijn wij als maatschappij genereus genoeg om een positief, warm en humaan verwelkomingsbeleid te voeren?

Illegaal verblijf wordt nu een misdrijf genoemd. Strikt juridisch bekeken is dat allicht juist. Vluchtelingen en andere migranten schakelen noodgedwongen over op overlevingsstrategieën en worden zo overtreders van de wet. Deze overtreding is echter vaak het gevolg van een langdurige procedure, een kluwen van elkaar aanvullende en soms ook tegenstrijdige juridische mogelijkheden waardoor het verblijfsverlangen en het verblijfsrecht zodanig groeien dat terugzending zélf gelijk staat met overtreding van de mensenrechten. Het is niet juist te stellen dat migranten en vluchtelingen doelbewust in de illegaliteit verkeren; integendeel, zij zoeken doelbewust naar meer geluk maar worden op hun zoektocht door onder meer tergend lange procedures in de illegaliteit geduwd.

In deze context is het hoopvol en hartverwarmend dat burgers, individueel en in groepsverband, mensen helpen die in de illegaliteit zijn gedreven. Als ouderen denken wij daarbij vaak terug aan eigen ervaringen in oorlogssituaties en weten wij maar al te goed de warmte van menselijk mededogen te waarderen. Hulpverleners vullen met hun inzet het werk van de overheid aan, die trouwens zelf ook hulp biedt aan deze ‘overtreders’, door bv. onderwijs en dringende medische hulp te verschaffen. Een misdaad is dat allerm minst. Wij zijn van oordeel dat het daarom ongepast is om vrijwilligers en vluchtelingen te bestraffen met dreigementen. Voor alle duidelijkheid verwijzen wij ook naar artikel 77 van de Vreemdelingenwet dat stelt dat ‘iemand die hulp verleent aan mensen zonder papieren niet strafbaar is als die hulp gegeven wordt om voornamelijk humanitaire redenen. Particulieren hebben ook geen aangifteplicht rond het illegaal verblijf van personen.

Als OOK- Vlaamse Ouderenraad weten wij dat iedereen in ons land toelaten geen optie is. Iedereen terugsturen is dat evenmin. Vanuit een humane ingesteldheid pleiten wij daarom voor:

- een **menswaardig verblijfsrecht**; nú al voorziet artikel 9, 3 van de Vreemdelingenwet in zo’n verblijfsrecht en het zou al volstaan om criteria als ‘duurzame banden’ ruimer te interpreteren om ons beleid een menselijker aanzien te geven; sommigen pleiten in dit verband voor ‘humane amnestie’, maar deze term suggereert een misdrijf waarvoor kwijtschelding van straf kan ingevoerd worden, wat niet onze focus is.
- een **evenwichtige asielpcedure**: eenduidiger, transparant en veel korter; mensen in deze omstandigheden langer dan drie maanden in het ongewisse laten is onbillijk.
- een **ander soort migratiebeleid**: minstens Europees, óók economisch,...
- **meer ontwikkelingshulp**: vluchtelingen herinneren ons eraan dat het leven op veel plaatsen op aarde geen kansen biedt; die realiteit onder ogen zien of daartoe verplicht worden kan een heilzaam effect hebben voor samenlevingen als de onze, die vaak lijden aan zelfvoldaanheid en kortzichtigheid.
- een **goed geformuleerde regularisatie** in al de dossiers waarin de staat is tekortgeschoten (met name door de lange procedures).

- **diplomatieke druk** bij de landen van oorspong om amnestie te verlenen aan die mensen die willen terugkeren of die gedwongen worden om terug te keren.
- **bemoediging en ondersteuning van de vrijwilligers**, in plaats van afdreiging, zodat migranten meer kansen krijgen en hartelijk onthaald worden en, op zijn minst, in geval van terugkeer, een positieve herinnering kunnen meenemen van het land en van de mensen die in een moeilijke periode van hun leven een stuk met hen onderweg zijn gegaan.